

## Omaniku ootused aktsiaseltsile Eesti Liinirongid

### Sissejuhatus

Käesolevasse dokumenti on koondatud riigi kui AS-i Eesti Liinirongid ainuaktsionäri põhilised ootused äriühingu tegevusele.

Eesti Vabariik seab endale kuuluvatele äriühingutele kolm peamist eesmärki:

- tegeleda valitud valdkonnas kasumliku ja efektiivse majandustegevusega, mis tagab äriühingu arengu ja riigile optimaalse ja stabiilse omanikutulu;
- täita riigi poolt kehtestatud strateegilisi eesmärke vastavalt äriühingu suhtes kohaldatavatele seadustele, regulatsioonidele ja arengukavadele;
- olla Eesti äriühingutele heaks eeskujuks heade juhtimistavade, sotsiaalse vastutuse ning kõrge ärikultuuri poolest.

Riigi poolt seatavate eesmärkide täitmise eest vastutavad äriühingute nõukogud ja juhatused. Erinevate eesmärkide tasakaalustamise ja omaniku huvide harmoonilise ning pikaajalise kaitsmise eest vastutavad äriühingute nõukogud.

AS-i Eesti Liinirongid klassifikatsioon RVS-i alusel: Avalike eesmärkidega äriühing

Riik peab vajalikuks omada AS Eesti Liinirongid 100% osalust ja osutada läbi talle kuuluva äriühingu reisijateveo teenust avalikul raudteel põhjusel, et raudteevõrgustiku tihedus Eestis on madal, kogu raudtee-reisijateveo turu maht on väike ning sellest tulenevalt ei teki turul efektiivset konkurentsi. Efektiivse konkurentsi tekkimiseks on vajalik vähemalt kahe-kolme teeninduspiirkonna loomine, et seal opereerivad raudteeveo-ettevõtjad saaksid osutada avalikku liiniveo teenust võistleval pakkumisel pakutud kvaliteedi ja riigi jaoks võimalikult madala toetuse määraga. Eesti tingimustes, kus kogu raudtee-reisijateveo turu maht on alla 5 miljoni rongKM aastas, ei ole aga kahe-kolme teeninduspiirkonna loomine efektiivne.

Lisaks tuleb arvestada, et AS Eesti Liinirongid omab kogu Eesti rongiliikluseks vajalikku uut veeremiparki, mistõttu saame me rääkida konkureerimisest ainult rongijuhtide ja klienditeenindajate palgade osas. Seda ei saa kindlasti nimetada efektiivseks konkurentsiks.

Eesti Vabariik omab AS-i Eesti Liinirongid osalust järgmistel kaalutlustel:

- AS-il Eesti Liinirongid on loodud, et tagada reisijate vedu avalikul raudteel, teenindades valdavalt üleriigilisi liikumisi ja regionaalselt liikumist Harjumaal;
- AS-i Eesti Liinirongid vastutada ja teostada on lisaks veeremi hooldus ja remont ning seda ka juhul, kui kunagi peaks tekkima põhjendatud vajadus leida olemasolevale veeremile uus opereerija;
- Arvestades asjaolu, et lähipiirkonnas puudub võimalus leida mõistlikel tingimustel Eesti reisirongiliikluse tagamiseks sobilik kvaliteetne veerem, on vaja kindlustada, et elutähtsa teenuse tagamiseks oleks vajalik reiseveo-veerem riigi või riigile kuuluva raudteeveo-ettevõtja omandis,
- AS-i Eesti Liinirongid tegevuse kaudu on võimalik paindlikult kujundada ja arendada raudteel reisijateveoga seotud tegevuskeskkonda (*nt piletimüügi infosüsteemi arendamine, olemasolevas reisirongiliikluse arealis väljumiste arvu suurendamine/kohandamine reisijate vajadustega*), eesmärgiga suurendada raudteetranspordi kasutajate osakaalu võrreldes muude transpordiliikidega (eelkõige eratranspordiga) ;

Käesolevas dokumendis sisalduvaid riigi kui omaniku ootusi vaatab Eesti Liinirongid aktsiate valitseja üle ning ajakohastab neid kord aastas.

## **Strateegilised eesmärgid**

AS Eesti Liinirongid omamise eesmärk on tagada kaasaegsetele tehnilistele normidele ja ohutusnõuetele vastav kvaliteetne avalik reisijateveo teenus avalikul raudteel.

AS Eesti Liinirongid on äriühing, millel on avalikku huvi kandvad eesmärgid. Avalikku huvi kandvate eesmärkide täitmisel peab äriühing esmajärjekorras lähtuma riiklikust transpordiarengukavast. Arengukava perioodil on eesmärk pakkuda uuel kvaliteeditasemel reisijateveo teenust avalikul raudteetaristul. Kasutusele võetakse varasemast tihedam, reisijate vajadustel põhinev sõidugraafik, eesmärgiga vähendada suuremate keskuste vahelist aegruumilist vahemaad, pakkuda mugavat liikumisvõimalust, vähendades seeläbi autokasutuse osakaalu.

Lisaks seab omanik aktsiaseltsile Eesti Liinirongid eesmärgiks toimida reisijateveo arengumootorina, võimaldades koondada sektorit hõlmav teadmine ning initsieerida uusi tehnoloogiaid ja äriideid.

## **Finantseesmärgid**

### Kasumlikkus

Kuna AS Eesti Liinirongid ei tegutse vabal turul (tegutseb riigiga sõlmitud avaliku teenindamise lepingu alusel) ja riigisisene avalik reisijatevedu raudteel ei ole Eesti tingimustes kasumlik tegevus (riik maksab iga-aastaselt avaliku liiniveo toetust), siis ootab riik omanikuna, et ettevõtte tegutseks efektiivselt, ressursisäästlikult ja avaliku liiniveo tulud (piletitulu, avaliku liiniveo toetus ja muud tulud) ei oleks väiksemad kui avaliku liiniveo kulud.

### Konservatiivsus

Riigi kui omaniku ootus on, et kõik tema omanduses olevad äriühingud teostavad enda majandustegevust keskmisest madalamate riskidega ja konservatiivse kapitalistruktuuriga.

Arvestades suure avaliku huviga, panustab lisaks äriühingu põhitegevuse rahavoogudest tehtavatele investeringutele ka riik omapoolselt projektidesse, mis on seotud eeskätt reisijateveo kvaliteetse teenusega.

Kõik plaanitavad investeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ning arvesse võetud. Optimaalse omakapitali proportsiooni koguaradest määrab Rahandusministeerium „Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandes“.. AS Eesti Liinirongid optimaalseks omakapitali proportsiooniks määrati vahemik 10%-15% koguaradest, millest äriühing 2014 aastast ja edasi tehtavate finantsplaanide koostamisel peaks lähtuma.

### Efektiivsus

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik tema omanduses olevad äriühingud teostavad enda majandustegevust efektiivselt ning ressursisäästlikult. AS Eesti Liinirongid peab tegelema aktiivselt reisijateveo teenuse kvaliteedi tõstmisega raudteel, et tagada seeläbi reisijate arvu kasv raudteel ning ettevõtte tulude suurenemine.

### Omanikutulu

Riigi kui omaniku ootuseks on, et kõik vabal turul opereerivad riigi äriühingud maksavad stabiilset omanikutulu (dividende). Kuna AS Eesti Liinirongid ei ole vabal turul opereeriv riigi äriühing, siis riik omanikuna ei oota äriühingult kapitalikulu tagasiteenimise ja iseseisva investeerimise võimekust ja peab võimalikuks/vajalikuks ettevõtte doteerimist.